

Datum
2016-05-31
Handläggare
Katarina Vartia

Dnr
2100-16
Direkt
010-6986601

Vägledning för kraftigt modifierat vatten

Havs- och vattenmyndigheten har fastställt en Vägledning för kraftigt modifierat vatten i vattenförekomster med vattenkraft.

Bakgrund

Enligt vattenförvaltningsförordningen ska miljökvalitetsnormer fastställas för ytvattenförekomster, grundvattenförekomster och skyddade områden¹. Miljökvalitetsnormerna ska fastställas så att tillståndet i ytvattenförekomster inte försämras och så att alla ytvattenförekomster, utom de som förklaras som kraftigt modifierade, senast den 22 december 2015 uppnår god ekologisk status².

Under vissa förutsättningar, som närmare definieras i 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen, får en vattenförekomst förklaras som kraftigt modifierad ytvattenförekomst (KMV). Det innebär att vattenförekomsten inte kan nå god ekologisk status utan istället ska uppnå god ekologisk potential. Grunden för detta ställningstagande är bland annat att de åtgärder, för att återställa den fysiska miljön som skulle krävas för att uppnå god status, skulle innebära en betydande negativ inverkan på miljön i stort eller på vissa samhällsnyttiga verksamheter. Förekomsten av vattenkraft med vattenlagring och vattenreglering kan vara skäl att klassificera vattnet som kraftigt modifierat.

Kvalitetskraven för KMV ska fastställas så att tillståndet i dessa ytvattenförekomster inte försämras och så att god ekologisk potential uppnås senast den 22 december 2015³. God ekologisk potential innebär att ett lägre krav ställs för vissa kvalitetsfaktorer jämfört med vad som krävs för god ekologisk status. God ekologisk potential medger negativa ekologiska effekter som orsakas av faktiska fysiska förändringar av en verksamhet i berörd vattenförekomst.

Hur vägledningen tagits fram

Havs- och vattenmyndigheten har som stöd till vattenmyndigheterna tagit fram och remitterat två vägledningar avseende förklarande av KMV. En

¹ 4 kap. 1 § VFF

² 4 kap. 2, 4 §§ VFF

³ 4 kap. 3, 4a § VFF

övergripande, ”Vägledning för kraftigt modifierade vatten”, och en specifik med koppling till vattenkraft, ”Vägledning för kraftigt modifierade vatten med tillämpning på vattenkraft”. Båda remitterades den 17 juli 2014 till ca 150 myndigheter och organisationer med svarstid till den 22 september 2014. De flesta remissvaren rörde den övergripande vägledningen som beslutades i maj 2015.

Havs- och vattenmyndigheten vill till alla remissinstanser rikta ett tack för värdefulla och konstruktiva kommentarer och synpunkter! Havs- och vattenmyndigheten har försökt på ett så bra sätt som möjligt att ta tillvara dessa kommentarer och synpunkter i en ombearbetad version av vägledningen. Det gemensamma arbetet inom EU kring KMV i vattenförekomster med vattenkraft och ett noggrant beaktande av synpunkter har medfört att beslutet om vägledningen fördröjts.

Av inkomna remissynpunkter rörde många behov av olika förtydliganden. Listan med åtgärder som bedömts som rimliga inom maximal ekologisk potential i vattenförekomster med vattenkraftverk har ändrats. I stället för en lista med åtgärder med en åtgärdshierarki finns nu en lista med åtgärder som behöver utredas i relation till vattendragets och kraftverkets förutsättningar. Som stöd till detta arbete har Havs- och vattenmyndigheterna tagit fram rapporten Miljöåtgärder i vattenkraftverk⁴. Vi har också utvecklat hur man ska räkna på betydande negativ påverkan på vattenkraften. Havs- och vattenmyndigheten vill särskilt meddela att myndigheten har i utarbetandet av vägledningen haft en bra och konstruktiv dialog med vattenmyndigheterna om reglerna och processen för utpekande av kraftigt modifierat vatten i vattenförekomster med vattenkraft.

Syftet med vägledningen

Vägledningens syfte är att bidra till att

- de vattenförekomster som förklaras som kraftigt modifierade vatten på grund av vattenkraft uppfyller de krav som följer av vattenförvaltningsförordningen och därmed av ramdirektivet för vatten,
- dokumentation av dessa vattenförekomster sker enligt de rapporteringskrav som ställs på Sverige av EU-kommissionen,
- tillämpningen av kraftigt modifierade vatten sker på ett likvärdigt sätt i hela landet,
- säkerställa att det tydliggörs på vilka grunder en vattenförekomst har förklarats som ett kraftigt modifierat vatten på grund av vattenkraft..
- fastställandet av ekologisk potential görs på ett likvärdigt sätt.

⁴ Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:26

Till vem riktar sig vägledningen

Vägledning ska fungera som en praktisk handledning för de handläggare eller experter som kommer att arbeta med bedömningsförfarandet för kraftigt modifierade vatten i samband med vattenkraft.

Vägledningen är också tänkt att vara användbar för verksamhetsutövare vars verksamhet ligger i en vattenförekomst som förklarats som kraftigt modifierad och som blir berörda av de åtgärder som fastställs som rimliga inom miljökvalitetsnormen god ekologisk potential.

Denna vägledning är ett komplement till den övergripande vägledningen för kraftigt modifierade vatten (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:9). Båda vägledningarna bör användas när en vattenförekomst ska anges som kraftigt modifierad på grund av vattenkraft.

Tillämpning

Vi förutser att vattenmyndigheterna och länsstyrelserna ganska omgående kommer att använda sig av vägledningen för att identifiera KMV och normsätta dessa. Med ledning av strategin för åtgärder i vattenkraften och Sveriges behov av reglerkraft kan mindre stränga krav bli aktuella för vissa vattenförekomster.

Vi kommer att följa arbetet noga och erbjuda stöd till vattenmyndigheterna under arbetets gång. På så sätt hoppas vi bidra till att vägledningens syften uppnås samtidigt som vi samlar på oss erfarenheter som kan bidra till att förbättra vägledningen på sikt. Vi rekommenderar vattenmyndigheterna att inledningsvis prioritera vattenförekomster där man har god kännedom om miljövärden samt där höga energivärden finns. Det är viktigt att vara medveten om att en vattenförekomst kan ha både höga miljö- och energivärden samtidigt. Därefter kan man med vunnen erfarenhet komma vidare med de vattenförekomster som kräver mer erfarenhet, information och kunskap.

Björn Sjöberg
Avdelningschef, avdelningen för havs- och vattenförvaltning